Simonas Sprindys, Pavel Vutkin

Tyrimai Mitkiškių apylinkėse

2020 m. pavasarį atnaujinti rajoninio kelio Vievis–Kazokiškės–Paparčiai–Žasliai (4717) Mitkiškių kaimo apylinkėse (Elektrėnų sav., Kazokiškių sen.) kapitalinio remonto darbai, o kartu su jais ir archeologiniai tyrimai. Iš viso dviejose vietose kelio remonto darbai turėjo būti vykdomi VKKRD buferinės apsaugos zonos vizualinės (regimosios) apsaugos režimo pozonio sugriežtintos vizualinės apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo teritorijoje, kur reikalingi archeologiniai tyrimai.

2019 m. pradėjus kelio rekonstravimo darbus, aptariamoje atkarpoje atlikti žvalgomieji tyrimai (P. Vutkin) (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 519). Tyrinėjant abipus kelio važiuojamosios dalies, aptikta įvairialaikės buitinės ir kaimiškosios keramikos. Tyrinėta teritorija yra ties Kernave, tik kitapus Neries upės. Šioje teritorijoje taip pat gausu kultūros paveldo objektų – maždaug 250 m į P nuo minėtojo kelio, kuriame atlikti tyrimai, yra Mitkiškių kapinynas (UK 6955), datuojamas I tūkst. II puse – II tūkst. pradžia ir XIV–XVIII a. Taip pat greta yra Mitkiškių senovės gyvenvietė (UK 2566), datuojama akmens a. laikotarpiais, I tūkst. – II tūkst. pradžia. Ją tyrinėjo G. Vėlius ir R. Vengalis, paskutiniaisiais metais – A. Kalėjus (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 384–387). Pastarieji tyrimai taip pat susiję su numatoma kelio rekonstrukcija, 2019 m. jie atlikti kelio P atkarpoje (abipus kelio važiuojamosios dalies), patenkančioje į Mitkiškių senovės gyvenvietės teritoriją. Tyrimų metu aptikta smulkių titnaginių radinių, geležies lydymo vieta.

2020 m. archeologiniai tyrimai atlikti tik V ir P rekonstruojamo kelio 4717 pusėse, tiksliau – šalikelėje, griovyje bei sankasoje, kurią

1 pav. Bendras tyrimų vaizdas iš paukščio skrydžio. P. Vutkino nuotr.

Fig. 1. General overhead view of the investigation.

planuota praplėsti. Kitoje kelio pusėje žemės kasimo darbai išvis nevykdyti – čia užpilta dalis senojo pakelės griovio. Dėl tokios tyrimų vietos specifikos daugumoje tirto ploto kultūrinis sluoksnis nukastas iki įžemio (1 pav.). Rekonstruojamojo kelio dalyje ištirta 19 perkasų ir žvalgyti du plotai. Visos perkasos buvo 2 m pločio, o detaliųjų tyrimų metu ištirtas 962 m^2 dydžio plotas. Atlikus detaliuosius tyrimus, užsakovams leista vykdyti numatytus kasimo darbus, kartu vykdant žvalgymus. Iš viso žvalgytas apie 1100 m^2 plotas.

Tyrimai vykdyti rajoninio kelio griovyje, tad didžiojoje tirto ploto dalyje įžemis jau buvo pasiektas, reikėdavo tik išvalyti tyrimų vietas. Vis dėlto 5–30 cm storio viršutiniame grunte aptikta įvairialaikės XVII–XX a. buitinės keramikos šukių. Jas galima susieti su anksčiau dabartinio Mitkiškių kaimo apylinkėse buvusiomis sodybomis, čia gyvenusių žmonių ūkine veikla.

Centrinėje tyrimų dalyje, perkasoje 14, kuri buvo 72 m^2 dydžio, po 5 cm storio gruntu, kuriame rasta XVIII–XX a. keramikos bei XX a. gelžgalių, pasiektas smėlis – įžemis. Perkasos centrinėje dalyje įžemyje fiksuotoje duobėje rastas titnaginis peilis (2 pav.), priskiriamas neolito laikotarpiui. Taip pat prie šios perkasos, į Š nuo jos buvusioje kontrolinėje juostoje rastas titnaginis gludintas kirvukas (3 pav.) bei smulki buitinės keramikos šukė. Abu preliminariai datuoti neolito (?) laikotarpiu.

Tyrimų metu iš įžemyje esančių duobių buvo paimta daugiau nei 200 l tūrio mėginių archeobotaninei analizei (tyrėjas K. Minkevičius), tačiau daugumoje iš jų makroliekanų neaptikta. Kultūrinių augalų makroliekanų rasta tik viename mėginyje – tai vienas degęs paprastojo miežio (*Hordeum vulgare*) grūdo fragmentas. Tyrėjas konstatuoja, kad mažas archeobotaninių radinių kiekis gali būti sietinas tiek su

0 3 cm

2 pav. Tyrimų metu duobėje aptiktas titnaginis peilis. A. Vutkinos nuotr.

Fig. 2. A flint knife discovered in a pit during the investigation.

0 3 cm

3 pav. Tyrimų metu aptiktas titnaginis kirvelis. A. Vutkinos nuotr.

Fig. 3. A flint axe discovered during the investigation.

mažu antropogeninės veiklos aktyvumu, tiek ir su prastomis išlikimo sąlygomis.

The Investigation in the Vicinity of Mitkiškės

During the 2020 investigation, an excavation (19 trenches totalling 962 m^2) and field survey (roughly 1100 m^2) were conducted at places where the Vievis – Kazokiškės – Paparčiai – Žasliai (4717) regional road is being renovated in the vicinity of Mitkiškės Village and falls within the territory of the KKRD buffer protection zone's visual protection subzone that has stricter visual protection procedures for the landscape (Elektrėnai Municipality). A 5–30 cm thick cultural layer with isolated 17th–20th-century household pottery finds connected with the country house that previously existed nearby was excavated. Only a small part of it has survived because it was dug up in the 20th century in installing a roadside ditch. In a pit in trench 14 and in a control trench to the N of it, finds ascribable to the Neolithic were discovered (Figs. 2, 3).